

Nowatorski zestaw opatrunkowy „PLEMODS” w systemie szkolenia formacji bezpieczeństwa i porządku publicznego

Danuta BUKOWIECKA, Mariusz NEPELSKI, Ewa KUCZYŃSKA*,
Paweł JASTRZĘBSKI

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, ul. Piłsudskiego 111, 12-100 Szczytno

* autor korespondencyjny, e-mail: e.kuczynska@wspol.edu.pl

Artykuł wpłynął do redakcji 29.09.2016 r.

Zweryfikowaną wersję po recenzji otrzymano 20.04.2017 r.

DOI 10.5604/01.3001.0012.1106

Streszczenie. Konsorcjum naukowo-przemysłowe, którego liderem jest Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, realizuje projekt pn. „Zestaw opatrunkowy zabezpieczający urazy powstałe w trakcie pełnienia obowiązków służbowych przez służby mundurowe (PLEMODS)” Nr DOB-BIO6/19/98/2014, współfinansowany ze środków finansowych Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. W ramach projektu zostanie wykonany zestaw opatrunkowy zabezpieczający urazy powstałe w trakcie pełnienia obowiązków służbowych przez funkcjonariuszy formacji mundurowych, przedstawiona również zostanie propozycja systemu szkolenia zapewniająca nabycie umiejętności zastosowania zestawu opatrunkowego, a także jego płynnego wdrożenia do codziennej służby.

Celem artykułu jest prezentacja wyników badań, które uwzględniają analizę istniejących systemów kształcenia w formacjach bezpieczeństwa i porządku publicznego, wraz z propozycją zmian, które będą warunkowały skuteczne zastosowanie omawianego zestawu opatrunkowego w służbie.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo osobiste, szkolenie, funkcjonariusz, policja, prawo

1. WSTĘP

Projekt pn. „Zestaw opatrunkowy zabezpieczający urazy powstałe w trakcie pełnienia obowiązków służbowych przez służby mundurowe (PLEMODS)” Nr DOB-BIO6/19/98/2014 ma na celu opracowanie, wykonanie oraz przygotowanie do wdrożenia opatrunków przeznaczonych do zabezpieczenia urazów powstałych w trakcie pełnienia obowiązków służbowych przez funkcjonariuszy podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz żołnierzy podległych Ministrowi Obrony Narodowej. Opracowany docelowo rodzimy zestaw opatrunkowy o wzorowych walorach użytkowych i funkcjonalnych zastąpi dotychczas stosowane w służbach mundurowych opatrunki importowane. Podstawowym założeniem projektu jest poprawienie bezpieczeństwa osób poprzez ograniczenie „zgonów i urazów możliwych do uniknięcia” oraz poważnych uszczerbków na zdrowiu występujących w trakcie pełnienia obowiązków służbowych. Wskazane założenie wynika z niezaprzeczalnego prawa każdego człowieka, który znalazł się w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowia lub życia, do otrzymania – w możliwie najkrótszym czasie specjalistycznej, wysoko zaawansowanej pomocy lekarskiej, która pomoże opanować nagle zagrożenie, podtrzyma i ustabilizuje funkcje życiowe, zmniejszy ból i cierpienie oraz nada kierunek dalszemu leczeniu specjalistycznemu, o ile takie będzie konieczne [1]. Zazwyczaj najważniejsze są pierwsze minuty po doznanym urazie, więc konieczność posiadania przez funkcjonariuszy służb mundurowych odpowiednich środków medycznych jest niepodważalna.

Mając powyższe na uwadze, w ramach projektu założono wyposażenie funkcjonariuszy i żołnierzy w odpowiednie opatrunki, w tym specjalistyczne, co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa, a także na jakość udzielanej pierwszej pomocy na miejscu zdarzenia. W skład zestawu opatrunkowego wejdzie opatrunek uciskowy, opatrunek na rany penetracyjne klatki piersiowej, opatrunek hemostatyczny oraz opakowanie. Konstrukcja zestawu opatrunkowego będzie uzależniona od stopnia jego dopasowania do pozostałego wyposażenia funkcjonariusza i wykonywanych przez niego zadań. Wyposażenie funkcjonariuszy służb mundurowych w odpowiednie zestawy zawierające opatrunki umożliwiające opatrywanie różnych rodzajów ran (specyfika służby w Policji), opatrunek uciskowy, hemostatyczny [2], wentylowy [3], może wpłynąć na poprawę bezpieczeństwa samych funkcjonariuszy, a także na jakość udzielanej pierwszej pomocy na miejscu

zdarzenia. Jednym z elementów budowy zestawu opatrunkowego jest opracowanie koncepcji systemu edukacyjno-szkoleniowego umożliwiającego jego zastosowanie w codziennej służbie.

W ramach przedmiotowego projektu uzyskano ekspertyzy od przedstawicieli Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej, a także zespołu monitorującego systemy kształcenia krajowych i zagranicznych formacji bezpieczeństwa i porządku publicznego Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, które wykorzystano podczas prac nad stworzeniem koncepcji. Szczególnie miejsce w przedmiotowej analizie poświęcono najliczniejszej formacji, którą jest Policja, ze względu na wielość przepisów regulujących jej funkcjonowanie.

2. ANALIZA WYBRANYCH SYSTEMÓW KSZTAŁCENIA KRAJOWYCH FORMACJI BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDKU PUBLICZNEGO

Analiza rozwiązań przyjętych w systemach kształcenia krajowych formacji bezpieczeństwa i porządku publicznego pozwala identyfikować warunki odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego, z uwzględnieniem rodzajów, form, warunków i trybu ich odbywania, organizacji oraz sposobu szkolenia i doskonalenia zawodowego, a także form nadzoru nad ich realizacją. Szczegółowym badaniom poddano te formacje, które charakteryzują się podobną strukturą wewnętrzną, mają podobny system naboru, a ich systemy kształcenia są porównywalne do systemu kształcenia Policji. W badaniach wykorzystano dane zawarte w sprawozdaniach zespołu monitorującego systemy kształcenia krajowych i zagranicznych formacji bezpieczeństwa i porządku publicznego (*powołanego Zarządzeniem Nr 93/2014 Komendanta-Rektora Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie z dnia 26 września 2014 r.*) oraz raporcie Najwyższej Izby Kontroli – „Funkcjonowanie szkół i ośrodków szkoleniowych w Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Straży Granicznej”.

2.1. Policja

Wszystkie szkolenia oraz kursy doskonalenia zawodowego realizowane centralnie prowadzone są według programów zatwierdzanych przez Komendanta Głównego Policji. Oferta obejmuje dwie formy szkolenia zawodowego (podstawowego i dla absolwentów szkół wyższych) oraz około 125 rodzajów kursów specjalistycznych, z czego w 24 mogą uczestniczyć pracownicy cywilni Policji (stan na 2016 rok).

Formy, tryb oraz warunki odbywania w Policji szkoleń zawodowych oraz zasady dotyczące organizowania i prowadzenia doskonalenia zawodowego reguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji [5].

Na szkolenie podstawowe kierowani są obowiązkowo policjanci, którzy przeszli pozytywnie procedurę związaną z przyjęciem do Policji.

Szkolenie to prowadzone jest według programu przygotowującego (teoretycznie i praktycznie) do wykonywania podstawowych zadań służbowych na stanowiskach wykonawczych w służbie prewencyjnej. Obejmuje zagadnienia programowe dotyczące podstawowej wiedzy i umiejętności z zakresu między innymi zagadnień prawa, posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego i bronią palną, udzielania pierwszej pomocy osobie poszkodowanej, skutecznego interweniowania i pełnienia służby w patrolu, zatrzymywania osoby, szkolenia strzeleckiego oraz taktyki i techniki interwencji, a także wielu innych.

Na szkolenie dla absolwentów szkół wyższych kierowani są policjanci posiadający wykształcenie wyższe z tytułem zawodowym magistra oraz zajmujący stanowiska służbowe, dla których wymagane są kwalifikacje zawodowe wyższe. Przyjęcie na szkolenie uzależnione jest od zaliczenia postępowania kwalifikacyjnego, obejmującego test wiedzy, głównie z zakresu szkolenia podstawowego. Treści programowe koncentrują się przede wszystkim wokół zagadnień dotyczących kierowania zespołami ludzkimi, kształtowania i realizacji polityki kadrowej, organizowania pracy związanej z nabywaniem, utrzymaniem i bieżącą eksploatacją zasobów rzeczowych, zarządzania sytuacją kryzysową, dowodzenia akcją i operacją policyjną itp. Dodatkowo, absolwenci szkolenia mogą przystąpić do egzaminu oficerskiego, wymaganego do mianowania na pierwszy stopień w korpusie oficerów młodszych.

Oferta kursów specjalistycznych oraz innych przedsięwzięć stanowi uzupełnienie wiedzy i umiejętności zawodowych, pozwalających w szczególności na nabywanie, aktualizowanie, rozszerzanie lub pogłębianie wiedzy i umiejętności zawodowych policjantów, wymaganych przy wykonywaniu przez nich zadań i czynności służbowych w ramach poszczególnych specjalności, np. przedsięwzięcia szkoleniowe z obszaru zwalczania przestępczości gospodarczej, narkotykowej, komputerowej, handlu ludźmi, analizy kryminalnej, techniki kryminalistycznej, dowódców operacji policyjnych i innych. Odrębną ofertę stanowią kursy kierowane do kadry kierowniczej Policji. Aktualnie w Policji obowiązują trzy rodzaje doskonalenia zawodowego:

- doskonalenie centralne – organizowane i realizowane w szkołach Policji i Wyższej Szkole Policji w Szczytnie w formie kursów specjalistycznych, których programy są wprowadzane do użytku służbowego decyzjami Komendanta Głównego Policji oraz w formie tzw. innych przedsięwzięć;

- doskonalenie lokalne – o charakterze „terenowym”, organizowane przez jednostki Policji, pozwalające na swobodne kształtowanie formuły przedsięwzięć, a w konsekwencji sprawne modyfikacje treści programowych w reakcji na zmiany jakościowe w przestępczości;
- doskonalenie zewnętrzne – organizowane przez podmioty pozapolicyjne, w sytuacji gdy zdiagnozowanych potrzeb szkoleniowych z różnych przyczyn nie można zaspokoić w ramach doskonalenia centralnego lub lokalnego.

2.2. Straż Graniczna

W Straży Granicznej (SG) szkolenie i doskonalenie zawodowe realizowane jest w Centralnym Ośrodku Szkolenia SG w Koszalinie, Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie i Ośrodku Szkoleń Specjalistycznych SG w Lubaniu.

Centralny Ośrodek Szkolenia SG w Koszalinie prowadzi szkolenia funkcjonariuszy SG w służbie przygotowawczej i stałej. Wskazane szkolenia realizowane są poprzez szkolenie podstawowe i specjalistyczne, szkolenie w zakresie szkoły podoficerskiej, szkolenie w zakresie szkoły chorążych i przeszkolenie specjalistyczne wymagane do mianowania na pierwszy stopień oficerski oraz szkolenie funkcjonariuszy w służbie kandydackiej, obejmujące szkolenie podstawowe i specjalistyczne. Ośrodek prowadzi także kursy doskonalące, w tym naukę języków obcych funkcjonariuszy oraz pracowników SG. Ośrodek prowadzi szkolenie w oparciu o roczne plany oraz programy opracowane i zatwierdzone w myśl odrębnych przepisów. Szkolenie funkcjonariuszy i pracowników SG prowadzone jest w trybie stacjonarnym, zaocznym oraz przemiennym.

Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie prowadzi szkolenia i przygotowanie funkcjonariuszy oraz pracowników SG do prawidłowego wykonywania zadań określonych w ustawie o SG oraz przepisach wykonawczych. Do podstawowych zadań Centrum należą między innymi przygotowanie przyszłych oficerów, podoficerów, chorążych dla potrzeb jednostek organizacyjnych SG, a także prowadzenie różnorodnych szkoleń specjalistycznych i kursów doskonalących dla funkcjonariuszy oraz pracowników cywilnych SG. Kolejnymi zadaniami są udzielanie pomocy szkoleniowej jednostkom organizacyjnym SG, organizowanie konferencji, seminariów i sympozjów oraz prowadzenie działalności badawczej i wydawniczej na potrzeby własne i jednostek organizacyjnych SG.

Ośrodek Szkoleń Specjalistycznych SG w Lubaniu kształci funkcjonariuszy pionu postępowań w sprawach cudzoziemców oraz przewodników psów służbowych SG.

Zadania dydaktyczne, przy współdziałaniu z komórkami logistycznymi, zapewniającymi prawidłowe funkcjonowanie ośrodka, realizuje Zakład do spraw Cudzoziemców, Zakład Kynologii, Zakład Służby Granicznej, Zakład Szkolenia Ogólnozawodowego oraz Zakład Organizacji i Dydaktyki.

Szkolenie podstawowe w Straży Granicznej przeprowadza się bezpośrednio po zakończonym naborze. Dla funkcjonariuszy nowo wcielonych do służby realizowane jest według zunifikowanego programu szkolenia. Trwa ok. 4,5 miesiąca i jest prowadzone w systemie stacjonarnym. Szkolenie w zakresie szkoły podoficerskiej dla funkcjonariuszy w służbie przygotowawczej następuje bezpośrednio po szkoleniu podstawowym dla osób posiadających wykształcenie średnie i wyższe. Program szkolenia uwzględnia miesięczną praktykę zawodową w macierzystej jednostce organizacyjnej słuchacza (około 4 miesiące). Szkolenie w zakresie szkoły chorążych przewidziane jest dla funkcjonariuszy w służbie stałej, którzy ukończyli szkolenie podoficerskie, posiadających co najmniej wykształcenie średnie. Przeszkolenie specjalistyczne do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej jest poprzedzone postępowaniem kwalifikacyjnym, dla funkcjonariuszy w służbie stałej, posiadających co najmniej 4-letni staż służby, którzy odbyli szkolenie w zakresie szkoły chorążych oraz legitymują się wykształceniem wyższym.

Centralne doskonalenie zawodowe prowadzą ośrodki szkolenia Straży Granicznej w formie szkoleń specjalistycznych i kursów doskonalących. Szkolenie specjalistyczne ma na celu uzyskanie przez funkcjonariuszy i pracowników kwalifikacji niezbędnych do wykonywania zadań na przewidywanym do objęcia stanowisku służbowym. Kurs doskonalący ma na celu aktualizowanie i rozszerzanie przez funkcjonariuszy i pracowników kwalifikacji zawodowych przydatnych do wykonywania zadań na zajmowanym stanowisku służbowym. Zajęcia w ramach doskonalenia centralnego mogą być organizowane i prowadzone, o ile jest to uzasadnione formą i specyfiką szkolenia, także w oddziałach Straży Granicznej lub komórkach organizacyjnych, wyspecjalizowanych ośrodkach i instytucjach krajowych, zagranicznych lub międzynarodowych. Doskonalenie centralne, realizowane przez ośrodki szkolenia Straży Granicznej, prowadzi się na podstawie rocznego harmonogramu doskonalenia centralnego opracowanego przez ośrodki szkolenia.

Doskonalenie lokalne organizowane i prowadzone jest w jednostkach organizacyjnych lub komórkach wewnętrznych jednostek organizacyjnych. Prowadzone jest w formie zajęć teoretycznych i praktycznych, mających na celu aktualizowanie kwalifikacji zawodowych przez funkcjonariuszy i pracowników w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań i czynności na zajmowanym stanowisku służbowym, utrzymanie i podnoszenie sprawności fizycznej oraz umiejętności strzeleckich funkcjonariuszy. Doskonalenie lokalne prowadzi się na podstawie miesięcznego planu doskonalenia lokalnego.

Zewnętrzne doskonalenie zawodowe organizowane i prowadzone jest przez podmioty spoza Straży Granicznej na potrzeby funkcjonariuszy i pracowników jednostek organizacyjnych Straży Granicznej w zakresie, w którym nie jest możliwe zaspokojenie potrzeb szkoleniowych w ramach doskonalenia centralnego lub lokalnego.

Celem doskonalenia zewnętrznego jest aktualizowanie lub nabycie nowych kwalifikacji zawodowych przez funkcjonariuszy i pracowników w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań i czynności na zajmowanym stanowisku służbowym.

System szkolenia zawodowego Straży Granicznej posiada podobne rozwiązania w zakresie szkolenia zawodowego podstawowego, jak przyjęte w Policji. Zwraca uwagę fakt pozostawienia szkoleń w zakresie zdobywania kolejnych stopni w korpusach, z czego zrezygnowano w Policji. Szkolenia odbywane w systemie skoszarowanym w szkołach i ośrodkach szkolenia SG są krótsze niż w Policji, jednocześnie posiadają dłuższe praktyki zawodowe.

2.3. Państwowa Straż Pożarna

System kształcenia Państwowej Straży Pożarnej (PSP) tworzą Szkoła Główna Służby Pożarniczej (SGSP) w Warszawie (kształcąca na studiach pierwszego stopnia inżynierów pożarnictwa oraz na studiach drugiego stopnia magistrów inżynierów pożarnictwa), Centralna Szkoła PSP w Częstochowie, 2 szkoły aspirantów PSP w Krakowie i Poznaniu (kształcące w zawodzie technik pożarnictwa), Szkoła Podoficerska PSP w Bydgoszczy oraz 15 ośrodków szkolenia w komendach wojewódzkich PSP.

SGSP jest publiczną uczelnią służb państwowych, kształcąca strażaków PSP, funkcjonariuszy innych służb i straży nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz osoby cywilne. Centralna Szkoła PSP w Częstochowie i Szkoły Aspirantów PSP (w Krakowie i Poznaniu) są policealnymi szkołami zawodowymi, dającymi wykształcenie średnie. Kształcą i wychowują funkcjonariuszy pożarnictwa, przygotowując ich do objęcia w jednostkach organizacyjnych PSP stanowisk wymagających średniego wykształcenia zawodowego. Organem prowadzącym dla tych Szkół jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, a bezpośredni nadzór nad działalnością szkół sprawuje Komendant Główny PSP. Szkoła Podoficerska PSP w Bydgoszczy kształci strażaków ratowników z terenu całego kraju na kursach dla podoficerów i szeregowców. Ośrodki szkolenia działają w ramach komend wojewódzkich PSP i wykonują zadania przede wszystkim na potrzeby danego województwa. Realizują kształcenie w zawodzie strażaka (szkolenie podstawowe strażaka jednostki ochrony przeciwpożarowej), szkolenia specjalistyczne i doskonalące, szkolenia dla strażaków ratowników OSP biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych, kursy dla

inspektorów ochrony przeciwpożarowej i szkolenia na potrzeby powszechnego systemu ochrony ludności.

System kształcenia w Państwowej Straży Pożarnej jest otwarty dla młodych ludzi na każdym poziomie (po zdaniu egzaminów wstępnych).

Na najwyższym poziomie absolwenci cywilnych szkół wyższych z kierunków technicznych mogą otrzymać pierwszy stopień oficerski po ukończeniu studiów podyplomowych.

Kształcenie w zawodzie strażaka realizowane jest w dwóch etapach. Etap pierwszy to szkolenie podstawowe (66 dni) strażaka jednostki ochrony przeciwpożarowej, które przygotowuje do wykonywania zawodu strażaka oraz uprawnia do zajmowania stanowisk służbowych przewidzianych dla szeregowych Państwowej Straży Pożarnej. W ramach szkolenia realizowane są między innymi treści dotyczące organizacyjno-prawnych podstaw służby w PSP, psychologicznych aspektów działań ratowniczych, taktyki działań gaśniczych, ratowniczych i innych. Drugi etap to szkolenie uzupełniające trwające 63 dni, którego celem jest przygotowanie słuchacza do wykonywania zawodu strażaka, na stanowiskach pracy przewidzianych dla podoficerów PSP oraz na stanowiskach równorzędnych w jednostkach ochrony przeciwpożarowej. W ramach kursu realizowanych jest wiele zagadnień z zakresu psychologicznych aspektów działań ratowniczych, zagrożeń pożarowych i wybuchowych, ochrony ludności, taktyki działań ratowniczych, gaśniczych i wielu innych.

Kształcenie w zawodzie strażaka organizowane jest w systemie skoszarowanym w szkołach PSP i ośrodkach szkolenia przy Komendach wojewódzkich PSP. Po odbyciu szkolenia podstawowego, strażak przechodzi kurs podoficerski oraz równoległe trwający kurs specjalistyczny np. w zakresie szkoleń dotyczących ratownictwa wodno-nurkowego bądź ratownictwa wysokościowego. System kształcenia Państwowej Straży Pożarnej posiada dwustopniowość szkolenia zawodowego, z jednoczesną możliwością uzyskania kwalifikacji umożliwiających realizację zadań na stanowiskach przewidzianych dla podoficerów. Umożliwia jednoczesne odbywanie szkoleń specjalistycznych w ramach szkoleń zawodowych. Szkolenia te odbywane są także w systemie skoszarowanym w szkołach i ośrodkach szkolenia PSP i są krótsze niż w Policji. Godny uwagi jest system nadzoru dydaktycznego, a także duży nacisk na kształcenie umiejętności.

3. ANALIZA SYSTEMU EDUKACYJNO-SZKOLENIOWEGO W ZAKRESIE STOSOWANIA OPATRUNKÓW W CODZIENNEJ SŁUŻBIE

3.1. Policja

Zagadnienia dotyczące udzielania pierwszej pomocy zostały uwzględnione w szkoleniu zawodowym podstawowym oraz szkoleniu zawodowym dla absolwentów szkół wyższych. W programie szkolenia zawodowego podstawowego zagadnienia dotyczące udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym uregulowane zostały w jednostce modułowej SZP JM02 – Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w miejscach pełnienia służby oraz podejmowania interwencji, a także w jednostce szkolnej SPZ JS05 – Udzielanie pierwszej pomocy.

W jednostce tej wymieniono „opatrunki osobiste” jako pomoce dydaktyczne niezbędne przy udzielaniu pierwszej pomocy. „Zestaw opatrunkowy” będący efektem realizowanego Projektu nie jest wymieniony. Natomiast w programie szkolenia dla absolwentów szkół wyższych został uwzględniony w Bloku XXI – Doskonalenie udzielania pierwszej pomocy, w którym zamieszczono zagadnienia dotyczące udzielania pierwszej pomocy, w tym z zastosowaniem opatrunku osobistego typu „W”.

Niezależnie od powyższego, nabywanie, aktualizowanie, rozszerzanie oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności zawodowych policjanta, wymaganych przy wykonywaniu przez niego zadań i czynności służbowych, realizowane jest w Policji w formie doskonalenia zawodowego: centralnego, lokalnego, zewnętrznego. Jak wykazano, doskonalenie zawodowe może być prowadzone w formie kursu specjalistycznego albo innego niż kurs specjalistyczny przedsięwzięcia szkoleniowego. Zagadnienie dotyczące udzielania pierwszej pomocy stanowi przedmiot nauczania w ramach wielu kursów specjalistycznych, m.in.

- kursu specjalistycznego dla policjantów ekspertów, pełniących służbę w kontyngentach policyjnych;
- kursu specjalistycznego dla policjantów wykonujących czynności związane z konwojowaniem osób;
- kursu specjalistycznego dla przewodników psów służbowych do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich.

3.2. Straż Graniczna

System szkolenia w Straży Granicznej obejmuje 2 rodzaje szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, uwzględniające stosowanie opatrunków:

- szkolenia z pierwszej pomocy kwalifikowanej;
- szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej.

Szkolenia są prowadzone przez 3 ośrodki szkolenia w Straży Granicznej, tj. Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie, Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, Ośrodek Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu. Wszystkie szkolenia odbywają się w pracowniach wyposażonych w odpowiedni sprzęt szkoleniowy i są prowadzone przez kwalifikowanych instruktorów.

Szkolenia obejmują zajęcia teoretyczne i praktyczne, w tym opatrywanie ran i stosowanie środków opatrunkowych. Szkolenie z pierwszej pomocy kończy się testem sprawdzającym. Szkolenie z pierwszej pomocy kwalifikowanej kończy się egzaminem i wydaniem odpowiedniego zaświadczenia, nadającego uprawnienia ratownika pierwszej pomocy kwalifikowanej.

3.3. Państwowa Straż Pożarna

System szkolenia obowiązujący w PSP oparty jest o Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (Dz. U. z 2007 r. nr 60 poz. 408). Specyfika służby wymagała dostosowania systemu szkoleniowego do warunków pracy i zadań strażaka. W tym celu został opracowany program kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej zatwierdzony przez Komendanta Głównego PSP w 2010 r. Jednocześnie na podstawie Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych oraz Ministra Obrony Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szkoleń w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (Dz. U. z 2011 r.), są sukcesywnie wyznaczani instruktorzy ratownictwa medycznego, mający za zadanie prowadzenie doskonalenia zawodowego, a każde szkolenie jest nadzorowane przez koordynatora ratownictwa medycznego danego województwa. W procesie szkolenia zestaw opatrunkowy odgrywa ważną rolę, gdyż jest to podstawowa czynność podczas działań ratowniczych.

3.4. Biuro Ochrony Rządu

W systemie szkolenia Biura Ochrony Rządu (BOR) zadania szkoleniowe z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy są realizowane na podstawie programu kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy. Ponadto realizowane są systematyczne szkolenia uzupełniające z zastosowania sprzętu medycznego i opatrunkowego będącego na wyposażeniu BOR.

3.5. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego

W Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW) szkolenia z zakresu pierwszej pomocy ujęte są w programach kursów prowadzonych w Centralnym Ośrodku Szkolenia ABW.

Zakres szkolenia prowadzony jest według konspektu zatwierdzonego przez Dyrektora ZOZ ABW i obejmuje część poznawczą oraz psychoruchową. W dziedzinie poznawczej uczestnik szkolenia powinien poznać:

- Podstawy prawne dotyczące obowiązku udzielania pierwszej pomocy.
- Definiowanie pojęć: pierwsza pomoc, resuscytacja krążeniowo-oddechowa, zatrzymanie funkcji życiowych, kontrola parametrów życiowych, wstrząs, krwotok, złamanie otwarte, pozycja bezpieczna, desmurgia, defibrylacja, zachłyśnięcie, odma.
- Kolejność wykonywanych czynności ratunkowych.
- Proces resuscytacji krążeniowo-oddechowej z udziałem jednego bądź dwóch ratowników u osób dorosłych i dzieci.
- Rodzaje oparzeń i ich klasyfikację.
- Ocenę stanu świadomości poszkodowanego.
- Zasady udzielania pomocy osobom po wypadkach komunikacyjnych, upadku z wysokości, tonięciu, zachłyśnięciu, złamaniu kończyny, oparzeniu, postrzeleniu, amputacji, porażeniu prądem elektrycznym.

Natomiast w dziedzinie psychoruchowej uczestnik szkolenia powinien:

- Sprawdzić parametry życiowe oraz dokonać oceny stanu świadomości osoby poszkodowanej.
- Zorganizować właściwe powiadomienie służb ratunkowych.
- Prowadzić prawidłowe RKO z zachowaniem bezpieczeństwa własnego.
- Udrożnić drogi oddechowe.
- Ułożyć poszkodowanego w pozycji bezpiecznej.
- Unieruchomić odcinek szyjny kręgosłupa.
- Unieruchomić złamaną kończynę za pomocą dostępnych materiałów.
- Założyć opatrunek w przypadku krwotoku, oparzenia, złamania, zwichnięcia oraz urazu głowy.
- Udzielić pomocy przy ataku padaczki.
- Udzielić pomocy osobie porażonej prądem elektrycznym.
- Właściwie postępować z poszkodowanym z ciałem obcym.
- Udzielić pomocy przy oparzeniach termicznych, chemicznych i odmrożeniach.

Do zajęć praktycznych wykorzystywany jest sprzęt będący na wyposażeniu Centralnego Ośrodka Szkolenia ABW oraz sprzęt będący w posiadaniu poszczególnych ratowników (z różnych jednostek organizacyjnych) prowadzących zajęcia.

W systemie szkolenia ABW nie ma szczegółowych wytycznych dotyczących rodzaju i modelu oraz gatunku i rodzaju opatrunków stosowanych podczas szkolenia, jak również ewentualnego ich wykorzystania w trakcie wykonywania zadań służbowych, a co za tym idzie – uczestnicy szkoleń jedynie „aplikacyjnie” zapoznają się z ich budową i sposobem użycia.

4. PROPOZYCJA ZMIAN SYSTEMU SZKOLENIA UMOŻLIWIAJĄCA WDROŻENIE ZESTAWU OPATRUNKOWEGO W FORMACJACH PODLEGLYCH I NADZOROWANYCH PRZEZ MINISTRA WŁAŚCIWEGO DO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

4.1. Policja

Wdrożenie do stosowania w Policji zestawu opatrunkowego będzie wiązało się z koniecznością zmian w programach szkoleń zawodowych, stanowiących załączniki do decyzji Komendanta Głównego Policji. W programie szkolenia zawodowego podstawowego w ramach jednostki modułowej SZP JM02 – Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w miejscu pełnienia służby oraz podejmowania interwencji w etapie pracy – Udzielanie pierwszej pomocy osobie poszkodowanej, temat: „Opatrywanie ran, tamowanie krwotoków i podejmowanie działań przeciwwstrząsowych” proponuje się doprecyzować i oznaczyć w następujący sposób „Opatrywanie ran i tamowanie krwotoków przy pomocy zestawu opatrunkowego oraz podejmowanie działań przeciwwstrząsowych”. Ponadto w opisie jednostki szkoleniowej SPZ JS05 – Udzielanie pierwszej pomocy – doprecyzowania wymagają cele poprzez wskazanie zastosowania zestawu opatrunkowego, a uzupełnienia – katalog pomocy dydaktycznych poprzez wymienienie w nim „zestawu opatrunkowego” zamiast lub obok opatrunków osobistych.

W programie szkolenia zawodowego dla policjantów w służbie kandydackiej oraz programie szkolenia zawodowego podstawowego dla policjantów, którzy odbyli służbę kandydacką, rozważenia wymaga uzupełnienie jednostek modułowych dotyczących udzielania pierwszej pomocy poprzez wskazanie „zestawu opatrunkowego” jako niezbędnego przedmiotu do zabezpieczania różnego rodzaju urazów.

W programie szkolenia zawodowego dla absolwentów szkół wyższych, w Bloku XXI – Doskonalenie udzielania pierwszej pomocy, rozważenia wymaga doprecyzowanie w ramach tematu 3 – Rany i krwotoki, że zabezpieczenia tych ran dokonuje się za pomocą „zestawu opatrunkowego” zamiast/ obok opatrunku osobistego typu „W”.

Równolegle ze zmianami dokonywanymi w programach szkoleń zawodowych powinny być wprowadzane zmiany w programach nauczania na kursach specjalistycznych, w których przewidziane jest prowadzenie zajęć z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Zmiany te powinny dotyczyć stosowania zestawu opatrunkowego do zabezpieczania różnego typu ran, omawianych w ramach zajęć prowadzonych na kursie.

W szczególności zmiany powinny zostać wprowadzone w programach kursów specjalistycznych, których celem jest podnoszenie i rozszerzanie kwalifikacji zawodowych tych policjantów, którzy w oparciu o przepisy obowiązujące lub zmienione zgodnie z powyższą propozycją zobowiązani są lub będą do udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym. Przykładowo, rozważenia wymaga potrzeba zmiany:

- Decyzji nr 359 Komendanta Głównego Policji z dnia 6 października 2014 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów– ekspertów, pełniących służbę w kontyngentach policyjnych – część praktyczna (Dz. Urz. KGP poz. 68).
- Decyzji nr 331 Komendanta Głównego Policji z dnia 8 sierpnia 2013 r. w sprawie programu kursu specjalistycznego dla policjantów wykonujących czynności związane z konwojowaniem osób (Dz. Urz. KGP poz. 61, z późn. zm.).
- Decyzji nr 19 Komendanta Głównego Policji z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie programu kursu specjalistycznego w zakresie samodzielnego prowadzenia działań minersko-pirotechnicznych (Dz. Urz. KGP Nr 2, poz. 7).
- Decyzji nr 907 Komendanta Głównego Policji z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawie programu kursu specjalistycznego w zakresie rozpoznania minersko-pirotechnicznego (Dz. Urz. KGP z 2008 r. Nr 1, poz.3, z późn. zm).
- Decyzji nr 873 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 grudnia 2007 r. w sprawie programu kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego (Nr 23, poz. 186, z późn. zm.).

4.2. Straż Graniczna

Wprowadzenie w Straży Granicznej zestawu opatrunkowego wymaga opracowania odpowiedniego projektu programu oraz dokonania zmiany zapisu w dziale IX – „Zasady gospodarki składnikami rzeczowymi majątku ruchomego w zakresie medycyny oraz medycyny weterynaryjnej” w zarządzeniu nr 95 Komendanta Głównego Straży Granicznej w sprawie określenia zasad gospodarowania mieniem będącym w zarządzie Straży Granicznej [6]. Nowy zapis określi zaopatrzenie funkcjonariuszy Straży Granicznej w zestaw opatrunkowy w ilości jednej lub więcej sztuk, w miejsce jednej sztuki opatrunku osobistego.

Najbardziej korzystnym rozwiązaniem jest rozszerzenie programu obecnie prowadzonych szkoleń, poprzez wprowadzenie dodatkowego modułu zajęć ze szkoleniem ze stosowania nowo opracowanego zestawu opatrunkowego.

4.3. Państwowa Straż Pożarna

Opracowany zestaw opatrunkowy powinien zostać poddany dokładnej analizie zarówno przez koordynatorów ratownictwa medycznego, jak i przez bezpośrednich odbiorców, czyli strażaków wyjeżdżających do zdarzeń. Analiza powinna obejmować dostosowanie wyposażenia do specyfiki służby, jak również powinna uwzględnić specjalizacje w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Proces wdrażania nowego zestawu opatrunkowego powinien zostać uwzględniony w ramach doskonalenia zawodowego oraz potwierdzony egzaminem.

4.4. Biuro Ochrony Rządu

Analiza systemu szkolenia przyjętego w Biurze Ochrony Rządu uwidacznia potrzebę zwiększenia nacisku na szkolenia z zakresu tzw. „czerwonej taktyki” oraz zwiększenia ilości zajęć szkoleniowych w ramach kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy w zakresie praktycznego zapoznania się i ćwiczenia na najnowszym sprzęcie medycznym, jak również materiałach i środkach opatrunkowych mających zastosowanie w sojusznicznych formacjach policyjnych i wojskowych, w tym tworzonym zestawie opatrunkowym.

4.5. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego

System szkolenia medycznego umożliwiającego wdrożenie zestawu opatrunkowego opierałby się o możliwości Centralnego Ośrodka Szkolenia ABW. Zespół roboczy pod kierunkiem koordynatora wdrożyłby system szkolenia opracowany o konkretne programy, konspekty i prezentacje z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących wytycznych. Proces szkolenia medycznego funkcjonariuszy mógłby objąć:

- podstawowy kurs z zakresu pierwszej pomocy – w programie kursu podstawowego dla funkcjonariuszy ABW;
- zaawansowany kurs z zakresu pierwszej pomocy – w programie kursu korpusowego dla funkcjonariuszy ABW;
- szkolenia specjalistyczne z zakresu pierwszej pomocy – w ramach osobnych programów szkoleń, w tym recertyfikacje posiadanych uprawnień.

Wszystkie szkolenia powinny składać się z części teoretycznej, praktycznej oraz egzaminu potwierdzonego certyfikatem wydanym na wniosek Centralnego Ośrodka Szkolenia ABW przez Biuro Kadr ABW, którego kopia powinna trafić do Koordynatora Medycznego.

W części praktycznej uczestnicy szkolenia powinni mieć możliwość realnego wykorzystania i zastosowania sprzętu będącego na wyposażeniu, w tym opatrunku hemostatycznego, uciskowego i okluzyjnego.

5. PODSUMOWANIE

Wprowadzenie zestawu opatrunkowego do stosowania w służbie wymaga zmian obowiązujących programów nauczania o zagadnienia związane z zastosowaniem wszystkich opatrunków wchodzących w skład zestawu. Rozważenia wymaga zainicjowanie kursu specjalistycznego z zakresu udzielania pierwszej pomocy, obejmującego m.in. zabezpieczanie ran za pomocą zestawu opatrunkowego, przeznaczonego dla funkcjonariuszy, na których przepisy regulujące metody i formy wykonywania ich zadań nakładają obowiązki związane z bezpośrednim udzielaniem pomocy osobom poszkodowanym. Kurs ten powinien być prowadzony przez osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w zakresie udzielania pierwszej pomocy, legitymujące się uprawnieniami do wykonywania zawodu ratownika medycznego lub spełniające wymogi, o których mowa w art. 3 pkt 6 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym¹.

Rozwiązaniem umożliwiającym szybkie włączenie tworzonego zestawu opatrunkowego do stosowania w służbie przez funkcjonariuszy formacji podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych jest szkolenie funkcjonariuszy w ramach doskonalenia lokalnego (tzw. szkolenie kaskadowe). Polegałoby na przeszkoleniu grupy nauczycieli z jednostek szkoleniowych posiadających specjalistyczną wiedzę w zakresie udzielania pierwszej pomocy, legitymujących się uprawnieniami do wykonywania zawodu ratownika medycznego lub spełniających wymogi, o których mowa w art. 3 pkt 6 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Następnie przez tę grupę nauczycieli przeszkolenie funkcjonariuszy z tzw. terenowych/regionalnych zespołów medycznych, którzy w ramach doskonalenia lokalnego dokonaliby przeszkolenia wszystkich funkcjonariuszy, którym przydzielone zostaną zestawy opatrunkowe. Organizację takiego szkolenia wymusza duża liczba funkcjonariuszy, którym zostałyby przydzielone do codziennej służby zestawy opatrunkowe.

---

¹ Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz. U. z 2013 r., poz. 757, z późn. zm.

Artykuł zawiera wyniki prac finansowanych w ramach projektu pn. „Zestaw opatrunkowy zabezpieczający urazy powstałe w trakcie pełnienia obowiązków służbowych przez służby mundurowe” Nr DOB-BIO6/19/98/2014, współfinansowanego ze środków finansowych Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Grant na realizację projektu został pozyskany w ramach konkursu nr 6/2014 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

LITERATURA

- [1] Zawadzki Andrzej. 2008. *Medycyna ratunkowa i katastrof*. Warszawa: PZWL.
- [2] Jagielski D., A. Jagielska. 2008. „Wykaz grup opatrunków specjalistycznych stosowanych w opiece paliatywnej”. *Medycyna Paliatywna w Praktyce 2* : 48-52.
- [3] Cał Krzysztof, Justyna Stefanowska. 2010. „Metody zwiększania przenikania substancji leczniczych przez skórę”. *Farm Pol 66* (7) : 514-520.
- [4] Szewczyk T. Maria. 2012. „Strategia Time w leczeniu ran przewlekłych”. *MEDI* (wydanie specjalne): 10-13.
- [5] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, Dz. U. Nr 126, poz. 877, z późn. zm.
- [6] Zarządzenie nr 95 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 31 października 2014 r. w sprawie określenia zasad gospodarowania mieniem będącym w zarządzie Straży Granicznej, Dz. Urz. KGSG z 2014 r.

Innovative Dressing Kit “PLEMODS” in the Training System of Security Formation and Public Order

Danuta BUKOWIECKA, Mariusz NEPELSKI, Ewa KUCZYŃSKA,
Paweł JASTRZĘBSKI

*Police Academy in Szczytno,
111 Marszałka Józefa Piłsudskiego Str., 12-100 Szczytno, Poland*

Abstract. The scientific-industrial consortium, the leader of which is Police Academy in Szczytno (Poland), has been implementing the project ”Protective dressing kit for injuries sustained by the uniformed services during duty” No. DOB-BIO6/19/98/2014. The project is co-financed by The National Centre for Research and Development. The grant for project’s realization was obtained within call for proposals No. 6/2014 for execution of projects in the scope of research and development for national defence and security. Within the project, the dressing kit protecting injuries sustained during the performance of official duties by uniformed services will be developed. It will also include prototype of the training system providing the skills acquisition of the dressing kit application and its smooth implementation into the daily service. The purpose of the article is to present the research results which take into account analysis of training systems in security formations and public order with proposition about the changes which will determine effective application of this dressing kit into duty.

Keywords: Personal security, training, police officer, police, law

